

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

GO! CVO Crescendo

128521

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
128521 GO! CVO Crescendo

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Goed
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

2. Bevindingen

Algemeen

Het ZER is het resultaat van gezamenlijk en gestructureerd overleg. Het overleg gebeurde op het niveau van de opleidingen, het centrum en het samenwerkingsverband HBO5 AP-HZS. De beleidsmedewerker HBO5 was de penhouder van dit rapport.

In een relatief uitvoerige inleiding informeert het ZER over de gedragen totstandkoming van het rapport en over de context waarin het centrum werkt. De samenwerking in een bredere onderwijscontext, inz. met de Artesis Plantijn Hogeschool, wordt terecht beklemtoond. Het centrum heeft recent nog een sterk initiatief genomen dat geleid heeft tot een duidelijke missie en visie met betrekking tot de HBO5-opleidingen binnen het GO! CVO Crescendo.

De onderwijsinhoud

Het CVO heeft een goed begin gemaakt van de invoering van competentiegericht onderwijs in de opleidingen. Het centrum hanteert als referentiedocument voor de bepaling van de onderwijsinhoud het goedgekeurde leerplan. Dit is een evidente aanpak. Maar het centrum hanteert dit leerplan kritisch vanuit de zorg om de inhouden voldoende geactualiseerd aan te bieden. Op deze wijze worden zowel leerdoelen als leerinhouden bijgestuurd. Drie illustraties onderbouwen deze benadering. De structuurschema's van de HBO5-opleidingen *Boekhouden*, *Elektromechanica*, *Marketing* en *Meertalig Secretariaat* bleken voldoende sterk en "soepel" voor aanpassingen. Ook wordt gebruik gemaakt van de matrix van potentiële onderwijskwalificaties op niveau 5 van AHOVOKS. Deze aanpak overstijgt een minimale (maar normaal correcte) aanpak: dit getuigt van een professionele benadering door het centrum.

Om op een transparante wijze de relatie tussen competenties en inhouden te waarborgen kunnen de lectoren beschikken over structuurschema's en modeltrajecten. Bovendien is een proces ingezet waarbij een competentiematrix wordt uitgewerkt en ter beschikking gesteld: deze matrix legt duidelijke verbanden tussen doelen, werkvormen en toetsvormen. Het ZER erkent dat nog groei nodig is, maar bevat toch voldoende indicaties die aantonen dat de basiskwaliteit ruimschoots bereikt wordt.

Er zijn verschillen in voortgang tussen de opleidingen wat de competentie- en praktijkgerichtheid betreft, maar alle opleidingen bewegen zich nu op een parcours dat leidt naar HBO5 '2019'. De competentiematrix bleef daarnaast voorlopig beperkt tot een koppeling van de leerdoelen aan de werk- en de toetsvormen. Het is de bedoeling om de competentiematrix jaarlijks verder uit te werken door te werken met een vaste set van competenties en door de leerdoelen in te schalen in beheersingsniveaus.

De ruime bedrijfs- en werkveldervaring van de lectoren en de contacten met het werkveld (in de resonantieraad, bij de stagementoren, in contacten met de VDAB, bij de alumni en de werkende studenten zelf) maken het mogelijk 'de vinger aan de pols' van de werkveldrealiteit te houden.

Het onderwijsproces

In algemene zin kan gesteld worden dat het ZER m.b.t. dit onderwerp ambities en intenties toont en dat de HBO5-opleidingen deze vertaalden in een aantal concrete acties. In het ZER worden deze acties tastbaar via illustraties.

Zo is er de duidelijke ambitie om het onderwijsproces te realiseren via een variatie van werkvormen. De competentiematrix die het CVO hanteert deelt werkvormen op in vijf categorieën: hoor- en werkcolleges, practicum en oefeningen, vormen van groepsleren, werktijd buiten de contacturen en werkplekleren. Hiermee kan competentiegericht leren ingevoerd worden. Het is alvast positief dat gerichte initiatieven daartoe worden genomen. Het is op dit ogenblik nog niet duidelijk of die ook renderen, vermits het rendement pas vanaf dit academiejaar gemeten kan worden. Momenteel is er nog sprake van een relatief groot aandeel van hoor- en werkcolleges in enkele opleidingen. De Commissie raadt het CVO aan om verder actie te ondernemen met betrekking tot praktijkgerichtheid. Momenteel beschrijft het ZER de al genomen startacties. Later zal moeten blijken of deze ook resulteren in het vooropgestelde doel.

Hetzelfde geldt voor het gecombineerd onderwijs. Uit de verwijzing naar de beoordeling door de inspectie blijkt dat het merendeel van de modules in gecombineerd onderwijs aan de formele vereisten voldoet. De commissie benadrukt dat de beoordeling van de inspectie geen uitspraak doet over de kwaliteit van het didactisch proces dat via gecombineerd onderwijs aangeboden wordt.

Het centrum erkent dat inzake toetsbeleid een mentaliteitswijziging noodzakelijk is. Deze zelfkritische attitude resulteert in verantwoorde professionaliseringsinitiatieven. De illustraties (o.m. Boekhouden) zijn verhelderend: ze tonen aan dat er resultaatgericht gewerkt wordt aan een variatie van toetsvormen.

Het onderwijs- en examenreglement beantwoordt aan wat standaard in quasi alle centra voor volwassenenonderwijs wordt gehanteerd en de reglementair verplichte rubrieken worden correct ingevuld.

De studentenaantallen in de HBO5-opleidingen *Elektromechanica* en *Orthopedagogie* vertonen een gestage groei. Uit de voorlopige cijfers van het academiejaar 2015-2016 blijkt daarenboven dat de inschrijvingscijfers van de HBO5-opleiding *Orthopedagogie* sterk stegen in vergelijking met de vorige academiejaren.

Het beleid dat gericht is op de werving van nieuwe studenten wordt gekenmerkt door variatie in wervingstechnieken en -kanalen. De traditionele campagne-elementen komen hier aan bod. De CVO werkgroep Kwaliteitsontwikkeling definieerde acht instroomparameters, die vergelijkbaar zijn met de parameters van de overheid, om het instroomprofiel van de studenten in kaart te brengen: (1) nieuwe studenten, (2) geslacht, (3) nationaliteit, (4) moedertaal, (5) leeftijd, (6) sociaaleconomische situatie, (7) diploma en (8) woonplaats.

De wijze waarop nagedacht is over de toelatingsproef getuigt van de zorg om de beginnende student goed te informeren over zijn kansen en beperkingen.

Een positief gegeven zijn ook de afspraken die gemaakt zijn met betrekking tot gegevensbeheer. Het centrum profileert zich als een organisatie die het belang van nauwkeurige data met het oog op werking en kwaliteitsbewaking inziet. De informatie in het ZER over de studenten is rijk en breed. Er kan uit afgeleid worden dat het centrum kan rekenen op een voldoende kwaliteitsvolle instroom. Het CVO houdt ook doorstroomcijfers nauwkeurig bij. De cijfers met betrekking tot slagen en uitval zijn leerrijk en kunnen als normaal beschouwd worden. Het ZER geeft een voldoende genuanceerde verklaring voor deze cijfers.

In de HBO5-opleidingen *Orthopedagogie* en *Tolk VGT* zijn de gemiddelde slaagpercentages over alle modules heen het hoogst. De hoge slaagcijfers en lage uitvalpercentages zouden voor *Tolk VGT* verklaard kunnen worden door het feit dat veel studenten hooggeschoold zijn. Voor *Orthopedagogie* kan de organisatie van tussentijdse examens een verklarende factor vormen. Uit de cijfers van de HBO5-opleidingen *Elektromechanica*, *Meertalig Secretariaat*, *Boekhouden* en *Marketing* blijkt dat ongeveer een kwart van alle inschrijvers niet deelneemt aan de examens in eerste zitting. Opvallend is dat het gemiddelde percentage 'niet geslaagde' studenten steeds lager ligt dan het gemiddelde percentage van studenten die niet deelnemen aan het examen. Het CVO stelt eveneens vast dat een groot aantal niet-geslaagde studenten in de eerste zitting niet deelneemt aan de tweede zitting in augustus.

In het verleden organiseerde het CVO reeds een uitvalbevraging om de redenen voor de uitval/trajectonderbreking te achterhalen, maar wegens een te lage respons konden op basis van deze bevraging geen conclusies getrokken worden. Opvallend is de hoge uitval bij studenten met een vreemde nationaliteit (en moedertaal). Om de hoge uitval en de trajectonderbreking te remediëren, zet het CVO beleidsmatig in op de studie-, traject- en taalbegeleiding van de studenten. Het aandeel permanente evaluatie wordt hiervoor ook uitgebreid. Voorts volgt de tweede examenkans sinds het academiejaar 2015-2016 vrij snel na de eerste examenkans.

Wat de uitstroom betreft, valt het op dat het ZER te weinig kritisch oordeelt over de cijfers die aantonen dat de gemiddelde student meer tijd nodig heeft om de opleiding te voltooien dan in het modeltraject vooropgesteld. Er wordt daarover ook weinig verklarende informatie geboden.

De begeleiding is uitgebouwd rond drie pijlers: zorgcoördinatie, trajectbegeleiding en taalcoaching. De klemtoon op taalcoaching is opvallend. Tijdens het academiejaar 2015-2016 werd gestart met trajectbegeleiding door de opleidingscoördinatoren, zorgcoördinatie op centrumniveau en taalcoaching op HBO5-niveau. De commissie adviseert het CVO om

voor de drie aspecten van studiebegeleiding de resultaten blijvend op te volgen en, waar nodig, de concrete aanpak bij te sturen.

Via Smartschool kunnen de studenten algemene, opleidings- en modulespecifieke informatie raadplegen en vlot communiceren met lectoren, medecursisten en begeleiders. Studenten, lectoren en 'studiebegeleiders' (zorgcoördinator, trajectbegeleider en taalcoach) kunnen eveneens individueel contact opnemen met elkaar via de interne berichten op Smartschool. De vaagheid/algemeenheid over begeleiding wordt ook versterkt door té open formuleringen als "lectoren zijn aanspreekbaar voor en na ...": dit is toch een minimale evidentie die moeilijk als bewijs van een begeleidingsbeleid kan aangevoerd worden.

In de praktijk komen de studenten het meest bij de opleidingscoördinatoren terecht met vragen in verband met hun traject en daarom werden extra uren voor trajectbegeleiding aan de opleidingscoördinatoren toegewezen.

Het is positief dat het centrum haar studiebegeleidingsbeleid ook binnen de context van het samenwerkingsverband aanpakt. De informatie getuigt van de wil om het beleid verder uit te bouwen.

Sinds het academiejaar 2014-2015 zetten de HBO5-opleidingen sterk in op diversifiëring op het vlak van toetsvormen, met aandacht voor permanente en competentiegerichte evaluatie. Het CVO streeft daarom naar een competentiegerichte evaluatie van studenten, met volgende zes basiskennmerken: de evaluatie is constructiegericht, zit geïntegreerd in de onderwijsactiviteiten, heeft een hoog realiteitsgehalte, verloopt permanent, impliceert de betrokkenheid van de studenten en evolueert van beoordelen naar begeleiden en bijsturen, met feedback voor student en lector.

De competentiematrix die het CVO hanteert deelt toetsvormen op in negen categorieën: kennistoetsen, vaardigheidstoetsen hands off, vaardigheidstoetsen hands on, vaardigheidstoetsen simulatie, projectopdrachten, reflectieopdrachten, portfolio, stage en afstudeeropdrachten.

Het CVO is er zich van bewust dat de nieuwe visie op evalueren een mentaliteitsverandering van de lectoren vraagt. De intensieve begeleiding en ondersteuning van de lectoren op het vlak van competentiegericht evalueren is daarom opgenomen in het nascholingsbeleidsplan.

Het gemiddeld aantal semesters dat studenten nodig hebben om de opleiding af te ronden, sluit vrij goed aan bij het modeltraject. De "gemiddelde student" van elke opleiding studeert maximaal 1 semester langer in vergelijking met het modeltraject. Alleen voor de HBO5-opleiding *Orthopedagogie* is de afwijking groter.

De slotreflecties bij dit onderwerp zijn een goede weergave van wat in het ZER op kritische wijze werd aangebracht. Ze verwoorden de acties die ondernomen moeten worden om verder kwaliteitsvol te kunnen groeien.

Met betrekking tot dit onderwerp bevat het ZER heel wat algemene informatie. Op sommige vlakken mist de commissie de nodige concretisering/illustraties. Het CVO zette zijn ambities wel al om naar concrete (start)acties. De commissie moedigt het CVO dan ook ten eerste aan om al zijn intenties te realiseren door verdere (vervolg)acties op te zetten. Meest in het oog springend (en positief) is de wijze waarop gegevensbeheer vorm wordt gegeven en waarop dit functioneel zal aangewend worden.

De uitkomst van het onderwijs

De HBO5-opleidingen die hier ter sprake komen leiden allemaal naar knelpuntberoepen: dit wordt voldoende uitvoerig aangetoond in het ZER. Dit toont aan dat de opleidingen vanuit het standpunt van tewerkstelling en maatschappelijke behoeften zeker relevant zijn.

Wat de tewerkstelling betreft, wordt dit gegeven ook bewezen door de resultaten van de Alumni-bevraging. Deze werd recent voor het eerst georganiseerd, wellicht met de bedoeling het ZER meer content te bieden. Het is spijtig dat hier geen gewag gemaakt wordt van een gestructureerde opvolging van de afgestudeerden met betrekking tot hun tewerkstelling en hun beoordeling van de geschiktheid van de gevolgde opleiding tegenover de reële werksituatie.

Uit de bevraging blijkt dat nagenoeg alle respondenten reeds werk hadden voor het beëindigen van hun HBO5-opleiding. Na afstuderen vonden de alumni die nog niet werkten, binnen de drie maanden een job.

Dezelfde Alumni-bevraging levert ook goede informatie op met betrekking tot de doorstroom van de afgestudeerden naar aanvullingstrajecten. Uit de alumnibevragingen blijkt dat 20% van de afgestudeerde respondenten uit de HBO5-opleidingen *Elektromechanica* en 30% van de afgestudeerde respondenten uit de HBO5-opleiding *Boekhouden* reeds een aanvullend bachelorsdiploma behaalde of bezig is met het behalen van een bachelorsdiploma via een aanvullingstraject. In de HBO5-opleidingen *Marketing* en *Meertalig Secretariaat* gaat het respectievelijk om 50% en 65% van de respondenten. Van de alumni uit de HBO5-opleidingen *Orthopedagogie* en *Tolk VGT* koos geen enkele respondent voor een aanvullingstraject.

De samenwerking met AP Hogeschool biedt hier kansen om afgestudeerden te laten doorstromen naar bacheloropleidingen, en die kansen worden genomen. Het pleit voor het centrum dat het bij de bevraging ook oog heeft gehad voor de doorstroming buiten het samenwerkingsverband: doorgaans is de belangstelling van HBO5-opleidingen voor afgestudeerden die doorstromen buiten de eigen samenwerkingscontext veel geringer.

Wie niet verder studeerde, gaf voornamelijk aan dat vervolgstudies moeilijk te combineren waren met werk en gezin of dat men geen zin meer had om verder te studeren. Twee andere belangrijke redenen waren dat het behalen van een bachelorsdiploma geen meerwaarde voor de loopbaan van de respondenten betekende en/of dat de respondenten reeds een ander diploma op bachelor- of masterniveau behaalden.

Het samenwerkingsverband wil in de toekomst nog meer inzetten op de oriëntering van de studenten, zodat elke student zo snel mogelijk de voor hem/haar meest geschikte plaats in het steeds veranderend hoger onderwijslandschap vindt. Het CVO stelt dat een betere afstemming tussen de HBO5-opleidingen en de aanvullingstrajecten van AP Hogeschool wenselijk is, aangezien de huidige aanvullingstrajecten weinig flexibiliteit toelaten (bv. dagtraject versus werkend studentenpubliek).

Het centrum toont aan dat de uitkomst van haar onderwijs tegemoet komt aan wat maatschappelijk verwacht wordt en bijdraagt tot de verdere groei van haar studenten. De wijze waarop de informatie werd vergaard (vnl. alumni-bevraging) is correct. Het verdient evenwel aanbeveling van dergelijke bevragingen mee te nemen bij de verdere beleidsontwikkelingen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

De kwaliteit van het personeel wordt – volgens het ZER – gewaarborgd door een goed aanwervingsbeleid, een sterke begeleiding van de startende lectoren, een krachtig evaluatiesysteem en een gericht nascholingsplan. De zes HBO5-opleidingen van het CVO hebben in totaal 46 ‘unieke’ lectoren. De student-lectorratio verschilt sterk per opleiding.

Bij de samenstelling van het opleidingsteam focust het CVO, in aansluiting met de aanwervingscriteria, op een goede mix tussen didactische competenties en werkervaring. Als hoogst behaalde diploma heeft 59% van de lectoren een masterdiploma, 28% een bachelordiploma, 7% een graduaatsdiploma, 4% een doctoraatsdiploma en 2% een diploma lager secundair onderwijs (ervaringsdeskundige Tolk VGT).

Het valt op dat dit onderwerp van het ZER minder concrete illustraties en meer algemene beschrijvingen bevat in vergelijking met de vorige onderwerpen. Op het vlak van aanwervingsbeleid wordt een zeer bescheiden traditionele aanpak verdedigd (screening cv's, gesprek). De aanvangsbegeleiding is gekoppeld aan een mentor-systeem: het ZER maakt het evenwel niet duidelijk of de mentor individueel en vakgericht de startende docent begeleidt en ondersteunt, dan wel of hij eerder collectieve initiatieven neemt, waarbij vakspecifieke behoeften minder gericht opgevolgd worden. Deze nuancering wordt wel uitgeschreven in een visietekst.

Het evaluatiesysteem beantwoordt aan wat reglementair vereist wordt.

Ook met betrekking tot het nascholingsbeleidsplan beperkt het ZER zich tot de beschrijving van een algemene visie. De jaarlijkse organisatie van een pedagogische week kan als een pluspunt worden gezien.

De informatie met betrekking tot de kwantiteit van het personeel geeft aan dat er goede evenwichten zijn qua samenstelling op het vlak van leeftijd, gender en vooropleiding. De informatie over de student/lectorratio geeft te denken: die ratio is té laag voor *Marketing* en *Meertalig Secretariaat*, al wordt dit voldoende verklaard. Daar tegenover staat een opvallend hoge ratio voor *Orthopedagogie*: de verklaring hiervoor suggereert dat het centrum de organisatie niet erg flexibel heeft aangepast aan een niet-voorzien hogere instroom. Dit alles getuigt niet van een (voldoende) sterke organisatie.

De materiële voorzieningen zijn quasi allemaal voldoende: het aantal leslokalen, werkruimtes, administratieve voorzieningen,... Dat in de open leerruimte slechts 6 PC's beschikbaar zijn, roept daarentegen toch vragen op over het gevoerde beleid. Deze 6 PC's kunnen hoogstens als reserve worden beschouwd, terwijl van de studenten verwacht wordt dat ze zelf eigen materiaal mee brengen. Maar welke beleidsopties heeft men ter zake genomen? Dat blijft onduidelijk.

De lectoren gebruiken één leerplatform (Smartschool) voor de organisatie van het afstandsonderwijs in functie van een transparante werking.

Het CVO vermeldt in het ZER dat de HBO5-studenten gebruik kunnen maken van de bibliotheekfaciliteiten van AP Hogeschool, maar bevat geen informatie over de beschikbaarheid van andere studentevoorzieningen van de samenwerkende hogeschool.

Kwaliteitszorg wordt in het centrum gewaarborgd met behulp van de “klassieke” procedures en instrumenten. Het centrum heeft geopteerd voor een herkenbare kwaliteitscoördinator, kiest voor Prose, respecteert de PDCA-cyclus, beschikt over een kwaliteitshandboek. Het lectorenteam van de SLO was al een aantal jaren actief aan de slag rond het thema

integrale kwaliteitszorg. De visitaties in de SLO (2011, 2015) hebben – volgens het ZER - geleid tot een aangescherpte bewustwording omtrent kwaliteitszorg, kwaliteitsontwikkeling en kwaliteitscultuur.

Er is een aanzet tot een volwaardig meetplan, waarbij ook geregelde alumni-bevragingen in het vooruitzicht worden gesteld. Naast de systematische gegevensverzameling van instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens organiseert het CVO bevragingen bij relevante actoren, zoals de studenten, de alumni en het personeel. De kwaliteitszorgcoördinator neemt de bevragingen op vaste tijdstippen online af. Daarnaast betreft het CVO deze relevante actoren en het werkveld ook op andere manieren bij de evaluatie van de opleiding.

Het is positief dat een resonantieraad is geïnstalleerd zodat de link met het werkveld voldoende sterk blijft.

Met betrekking tot dit onderwerp valt vooral enige vaagheid op. Het ZER bevat in (te) algemene formuleringen wel informatie over de verschillende facetten die samen dit onderwerp bepalen, maar juist die vaagheid maakt het moeilijk om tot een genuanceerd en voldoende onderbouwd oordeel te komen. Er blijven nog heel wat onduidelijkheden over, zodat niet kan geconcludeerd worden dat voor dit onderwerp het centrum in voldoende mate de basiskwaliteit zal behalen.

3. Aanbevelingen

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo de ambities inzake het competentiegericht leren in duidelijker plannen omzet.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo de beschikbare gegevens over de uitstroom aan een kritische analyse onderwerpt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo de diverse elementen van het onderwijsproces in duidelijker en meetbaarder doelstellingen formuleert.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo de resultaten van bevragingen, die het periodiek organiseert, meeneemt bij de verdere beleidsontwikkelingen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo een toekomstgericht personeelsbeleid (aanwerving, begeleiding, interne flexibiliteit) ontwikkelt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo duidelijke beleidsopties formuleert inzake open leerruimte en samenwerking met de partnerhogeschool inzake studentenvoorzieningen.

Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo het systeem van interne kwaliteitszorg nader preciseert en de te algemene formuleringen over de verschillende facetten die samen dit onderwerp bepalen concretiseert en in duidelijke beleidsopties omzet.

Slot

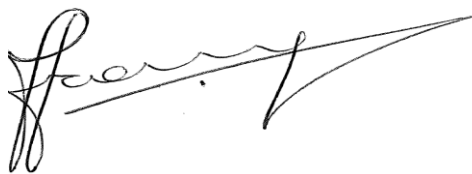
Het ZER van dit centrum is eerder onevenwichtig. De basisinzichten met betrekking tot de verschillende facetten die met onderwijsinhoud te maken hebben, suggereren dat we te maken hebben met een sterk centrum met een duidelijke visie. Maar bij de volgende onderwerpen wordt het steeds moeilijker om zich een goed beeld te kunnen vormen van concrete en/of operationele aspecten. Overigens worden de illustraties naarmate het rapport vordert ook steeds geringer. Toch worden door het centrum ongetwijfeld ook duidelijke principiële keuzes voorop gesteld, maar te dikwijls blijft het rapport hierover vastzitten in algemeenheden.

Bij weging van de verschillende onderwerpen kan tenslotte wel verantwoord geconcludeerd worden dat in dit centrum de basiskwaliteit gewaarborgd is. En er zijn duidelijke kansen (waarvan men zich wellicht bewust is) om hierin te groeien naar een hoger kwaliteitsniveau.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd op verscheidene elementen van het ontwerprapport. Bepaalde van deze reacties hebben geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport. Sommige elementen hebben daarentegen niet geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport aangezien de Commissie haar bevindingen en nuances uit het ontwerprapport wenste te behouden.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs

CENTRUM VOOR VOLWASSENENONDERWIJS CRESCENDO

Reactie op het definitieve rapport van de Commissie Hoger Onderwijs

CVO Crescendo

1 december 2016

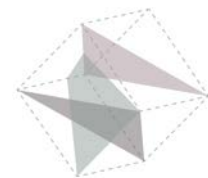
CVO Crescendo

Leopoldstraat 42
2800 Mechelen

T. 015 41 30 45

F. 015 28 20 49

info@cvo-crescendo.be
www.cvo-crescendo.be

1 INLEIDING

CVO Crescendo heeft het definitieve rapport van de Commissie Hoger Onderwijs, d.d. 25 november 2016, met aandacht gelezen. Het centrum dankt de commissie voor haar conclusies en aanbevelingen.

CVO Crescendo betreurt dat de Commissie Hoger Onderwijs, ondanks alle argumenten die het centrum heeft aangehaald in haar reactie op het voorlopige rapport, voor sommige aspecten bij haar oorspronkelijke beoordeling blijft. Met name bij de volgende elementen heeft het CVO Crescendo het gevoel niet naar waarde te zijn geschat door de Commissie Hoger Onderwijs. In wat volgt, wenst het centrum een aantal nuances aan te brengen bij het definitieve rapport van de CHO.

Om de leesbaarheid te verhogen kopieert het CVO eerst de tekst uit het definitieve rapport van de commissie. Vervolgens formuleert het centrum de nuance en de motivering uit haar eerste reactie op het voorlopig rapport. De kernwoorden waarop het voorstel tot wijziging betrekking heeft, staan vetgedrukt.

2 NUANCES

2.1 Opmerking 1

Tekstverwijzing: Pagina 3, het onderwijsproces

“Wat de uitstroom betreft, valt het op dat het ZER te weinig kritisch oordeelt over de cijfers die aantonen dat de gemiddelde student meer tijd nodig heeft om de opleiding te voltooien dan in het modeltraject vooropgesteld. Er wordt daarover ook weinig verklarende informatie geboden.”

CVO Crescendo weerlegde deze stelling als volgt:

Het centrum volgt jaarlijks zorgvuldig – in het kader van zijn kwaliteitszorg – het aantal semesters op dat de gemiddelde student nodig heeft om een HBO5-opleiding te voltooien. Deze opvolging gebeurt systematisch met een gedetailleerd rapport, al sinds de allereerste afgestudeerden in het modulaire stelsel (academiejaar 2010-2011). Deze jaarlijkse analyses maken deel uit van het kwaliteitshandboek van het centrum. Vooral toevallige schommelingen in de samenstelling van de studentenpopulatie verklaren tot nog toe de schommeling in het gemiddeld aantal semesters van jaar tot jaar bij elke opleiding.

Op basis hiervan heeft het CVO in het ZER (pagina 42) zelf duidelijk geconcludeerd dat:

“Het gemiddeld aantal semesters dat studenten nodig hebben om de opleiding af te ronden, sluit vrij goed aan bij het modeltraject. De “gemiddelde student” van elke opleiding studeert maximaal 1 semester langer in vergelijking met het modeltraject. Alleen voor de HBO5-opleiding Orthopedagogie is de afwijking groter.”

Verder in haar rapport (pagina 4) citeert de commissie zelf dit oordeel over de cijfers.

2.2 Opmerking 2

Tekstverwijzing: Pagina 4, het onderwijsproces

“De vaagheid/algemeenheid over begeleiding wordt ook versterkt door té open formuleringen als “lectoren zijn aanspreekbaar voor en na ...”: dit is toch een minimale evidentie die moeilijk als bewijs van een begeleidingsbeleid kan aangevoerd worden.”

CVO Crescendo weerlegde deze stelling als volgt:

Het ZER bewijst dat het aanbod aan studiebegeleidingsinitiatieven veel ruimer is dan de commissie hier doet vermoeden. Het beschrijft deze initiatieven in zeer concrete termen op twee volle pagina's (ZER p.44-45).

2.3 Opmerking 3

Tekstverwijzing: Pagina 5, de uitkomst van het onderwijs

“Wat de tewerkstelling betreft, wordt dit gegeven ook bewezen door de resultaten van de Alumni-bevraging. Deze werd recent voor het eerst georganiseerd, **wellicht met de bedoeling het ZER meer content te bieden. Het is spijtig dat hier geen gewag gemaakt wordt van een gestructureerde opvolging van de afgestudeerden met betrekking tot hun tewerkstelling en hun beoordeling van de geschiktheid van de gevolgde opleiding tegenover de reële werksituatie.**”

Nuance:

“Wat de tewerkstelling betreft, wordt dit gegeven ook bewezen door de resultaten van de Alumni-bevraging. Deze werd recent voor het eerst georganiseerd. **Het CVO nam de alumnibevraging - met betrekking tot de doorstroom van de alumni naar de arbeidsmarkt en hun oordeel over de geschiktheid van de gevolgde opleiding tegenover de reële werksituatie - op in de bevragsplanning van het centrum. De alumnibevraging zal, afhankelijk van de opleiding, over drie of vier jaar opnieuw georganiseerd worden.**”

Motivering:

Zoals aangegeven in het ZER (p.64), zullen vanaf het academiejaar 2015-2016 de alumni-bevragingen om de drie à vier jaar plaatsvinden. De organisatie van de alumnibevragingen maakt deel uit van de evoluties binnen de kwaliteitsontwikkeling van het centrum, onafhankelijk van de context van het ZER.

“Vanaf het academiejaar 2015-2016 zullen de HBO5-alumnibevragingen om de drie à vier jaar plaatsvinden. De alumnibevraging gaat dieper in op de tevredenheid over de opleiding, de doorstroom naar de arbeidsmarkt, de doorstroom naar vervolgoopleidingen en de opzet van een eventuele alumniwerking.” (ZER, p.64)

Bovendien formuleerde het CVO in het ZER op p.54 het volgende aandachtspunt: “de alumnibevraging systematisch opnemen in de bevragsplanning”. Beide citaten maken duidelijk dat het centrum rekening houdt met de gestructureerde opvolging van de afgestudeerden.

2.4 Opmerking 4

Tekstverwijzing: Pagina 6, personeel

“Op het vlak aanwervingsbeleid wordt een zeer bescheiden traditionele aanpak verdedigd (screening cv’s, gesprek).”

Nuance:

“De aanwerving van nieuwe personeelsleden gebeurt op basis van een CV-screening en een gesprek.”

Motivering:

De commissie erkent in het rapport (p.6) dat er een goed evenwicht is in de samenstelling van het lectorenbestand. Het CVO is eveneens van mening dat zijn aanwervingsbeleid effectief is, aangezien er een goede mix is van lectoren met werkveldervaring en didactische competenties (ZER p. 58). Daarnaast geeft de commissie in haar rapport aan dat de ruime bedrijfs- en werkveldervaring van de lectoren het mogelijk maken om de vinger aan de pols van de werkveldrealiteit te houden (p.2).

2.5 Opmerking 5

Tekstverwijzing: Pagina 6, personeel

“De aanvangsbegeleiding is gekoppeld aan een mentor-systeem: het is evenwel niet duidelijk of de mentor individueel en vakgericht de startende docent begeleidt en ondersteunt, dan wel of hij eerder collectieve initiatieven neemt, waarbij vakspecifieke behoeften minder gericht opgevolgd worden.”

Nuance:

“De aanvangsbegeleiding is gekoppeld aan een nieuw mentorsysteem, dat werd uitgeschreven in een visietekst. De visietekst geeft zowel de individuele als de collectieve aanpak weer.”

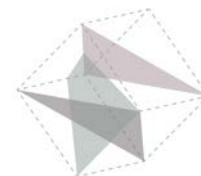
Motivering:

Het mentorschap kreeg tijdens het academiejaar 2015-2016 een nieuwe invulling. In het ZER (p.56) staat deze concrete werkwijze beschreven. Het CVO kon tegen de indiendatum van het ZER nog geen concrete illustraties (m.b.t. de uitvoering) in de tekst opnemen. De visietekst zelf kon evenmin opgenomen worden in het ZER, maar werd voor de commissie ter beschikking gesteld via Smartschool. Hij behandelt de individuele en de collectieve aanpak, die de mentor ook in praktijk heeft omgezet.

2.6 Opmerking 6

Tekstverwijzing: Pagina 6, personeel

“De informatie over de student/lectorratio geeft te denken: die ratio is té laag voor Marketing en Meertalig Secretariaat, al wordt dit voldoende verklaard. Daar tegenover staat een opvallend hoge ratio voor Orthopedagogie: de verklaring hiervoor suggereert dat het centrum de organisatie niet erg flexibel heeft aangepast aan een niet-voorzien hogere instroom. Dit alles getuigt niet van een (voldoende) sterke organisatie.”

Nuance:

“De student/lectorratio is laag voor Marketing en Meertalig Secretariaat, al wordt dit voldoende verklaard. Daar tegenover staat een opvallend hoge ratio voor Orthopedagogie. **Rekening houdend met de randvoorwaarden waarvan het centrum afhankelijk is, heeft het CVO gezocht naar flexibele oplossingen om om te gaan met relatief grote groepen.**”

Motivering:

Het CVO heeft, rekening houdend met de randvoorwaarden van het onderwijssysteem, maximaal ingezet op flexibele oplossingen, zoals:

- Grote groepen werden voor vaardigheidsmodules ontdebeld. (ZER p.36)
- Er werd een stagecoördinator aangesteld om vraag en aanbod op elkaar te kunnen afstemmen. (ZER p.59)
- Er werden meer uren geïnvesteerd in opleidingscoördinatie en trajectbegeleiding. (ZER p.44)
- In de lectorenweek (begin september 2016) werd eveneens een interne workshop 'binnenklasdifferentiatie' georganiseerd om lectoren van de nodige tools te voorzien om met grote groepen te werken .
- Er werd ingezet op professionalisering m.b.t. de organisatie van de toetsing in functie van grote groepen (werkzaamheid en toch validiteit en betrouwbaarheid blijvend bewaken).

De randvoorwaarden van het onderwijssysteem betreffen bijvoorbeeld de financiering (vastgelegd lesurenpakket) en het personeelsstatuut (vaste benoeming). Deze verhinderen soms om sterk ingrijpende maatregelen te nemen inzake personeelsbeleid, zeker op korte termijn.

2.7 Opmerking 7

Tekstverwijzing: Pagina 6, materiële voorzieningen

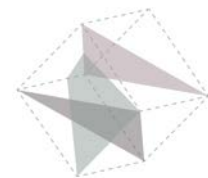
“Dat in de open leerruimte slechts 6 PC's beschikbaar zijn, roept daarentegen toch vragen op over het gevoerde beleid. **Deze 6 PC's kunnen hoogstens als reserve worden beschouwd, terwijl van de studenten verwacht wordt dat ze zelf eigen materiaal mee brengen. Maar welk beleidsopties heeft men ter zake genomen? Dat blijft onduidelijk.**”

Nuance:

De commissie mist informatie over het gevoerde beleid t.a.v. het aantal beschikbare computers in de open leerruimte.

Motivering:

Op p.60 beschrijft het ZER concreet de aanwezige infrastructuur en het didactisch materiaal. Aangezien deze aspecten een onderdeel van het algemene CVO-beleid vormen, werd er hier niet uitgebreid op ingegaan. Voor de lessen zijn er voldoende informaticalokalen beschikbaar en laptops kunnen ontleend worden voor een lesperiode. Aangezien de meeste studenten werken en thuis studeren én aangezien de lessen steeds in aaneensluitende blokken georganiseerd worden, is tot nu toe slechts een bescheiden open leerruimte geïnstalleerd waar ook wifi beschikbaar is. Slechts weinig studenten maken er gebruik van, behalve tijdens de pauzes. Deze context werd in het ZER niet vermeld.

2.8 Opmerking 8

Tekstverwijzing: Pagina 7, personeel e.d.

“Met betrekking tot dit onderwerp valt vooral enige vaagheid op. Het ZER bevat in (te) algemene formuleringen wel informatie over de verschillende facetten die samen dit onderwerp bepalen, maar juist die vaagheid maakt het moeilijk om tot een genuanceerd en voldoende onderbouwd oordeel te komen. Er blijven nog heel wat onduidelijkheden over, zodat niet kan geconcludeerd worden dat voor dit onderwerk het centrum in voldoende mate de basiskwaliteit zal behalen.”

Nuance:

“Het ZER bevat in algemene formuleringen informatie over de verschillende facetten die samen dit onderwerp bepalen. **Het beperkte aantal illustraties** maakt het moeilijk om tot een genuanceerd oordeel te komen.”

Motivering:

De beperking van het aantal woorden in het ZER zorgde ervoor dat het CVO keuzes diende te maken m.b.t. de illustraties die de eindversie van het ZER haalden. Processen m.b.t. personeel, infrastructuur en kwaliteitszorg situeren zich op centrumniveau en zijn opleidingsoverstijgend. Dit verklaart het beperkte aantal illustraties in vergelijking met de voorgaande onderwerpen. Als tegemoetkoming stelde het CVO ter illustratie bijkomend materiaal ter beschikking van de commissie in de bijlagen en via Smartschool.

2.9 Opmerking 9

Tekstverwijzing: Pagina 7, aanbeveling 5, m.b.t. personeel

“Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo een toekomstgericht personeelsbeleid (aanwerving, begeleiding, interne flexibiliteit) ontwikkelt.”

Nuance:

“Het verdient aanbeveling dat het GO! CVO Crescendo **zijn personeelsbeleid uitvoeriger beschrijft en uitvoeriger toelicht hoe het inspeelt op relevante interne en externe ontwikkelingen.**”

Motivering:

Zie opmerking 4.

2.10 Opmerking 10

Tekstverwijzing: Pagina 8, slot

“Het ZER van dit centrum is eerder onevenwichtig.”

Nuance:

“Het ZER van dit centrum is eerder onevenwichtig wat het gebruik van concrete illustraties bij de verschillende onderwerpen betreft.”

Motivering:

Doorheen het rapport haalt de CHO voor elk onderwerp heel wat positieve punten aan, zoals:

- de onderwijsinhoud (p.1-2):
 - o de invoering van competentiegericht onderwijs, de actualisering van de inhoud, het gebruik van de competentiematrix, de bedrijfs- en werkveldervaring van lectoren, etc.
- het onderwijsproces (p.2-4):
 - o het invoeren van competentiegericht leren, de variatie aan werk- en toetsvormen, zelfkritische attitude die resulteert in verantwoorde professionaliseringsinitiatieven, gegevensbeheer, de visie op evalueren, etc.
- de uitkomst van het onderwijs (p.5):
 - o de maatschappelijke relevantie van de opleidingen, de tewerkstellingsmogelijkheden van de alumni, de doorstroommogelijkheden, de alumnibevraging, etc.
- personeel, materiële voorzieningen en kwaliteitszorg (p.6-7):
 - o het evaluatiesysteem voor personeelsleden, de samenstelling van het personeelsbestand, de materiële voorzieningen, het leerplatform, het kwaliteitszorgsysteem, het meetplan etc.

Door de beperking van het aantal woorden in het ZER koos het CVO er bewust voor om de algemene beschrijvingen in het laatste onderwerp beperkter aan te vullen met concrete voorbeelden. De verschillende onderdelen binnen dit onderwerp worden immers meer op centrumniveau aangepakt. Toch zijn ook hier regelmatig illustraties terug te vinden.